

ARHIV BOSANSKE KRAJINE
BANJA LUKA

BEĆIRBAŠIĆ ZUMRA

SJEĆANJA O MOM BRATU KASIMU HADŽIĆU

L e g e n d a :

- Sjećanja notirala snaha, Emira Bećirbašić 25. februara 1976. godine;
- Zumreta je žena Smaje Bećirbašića, brata Habije Bećirbašića;
- 4 stranice kucanog teksta na mašini.-

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK 209-MG-V/168

Sjećanje Zumre Bećirbašić o bratu Kasimu Hadžiću

Naš otac Jusuf Hadžić je u Banjaluku došao iz Petrovca. U Banjaluci se oženio našom majkom Čelebijom Softić, koja potiče iz jedne banjalučke porodice. Živjeli su u kući moje majke u Wilsonovoj ulici (kuća se nalazila u sredini ulice). Imali su petero djece, četiri sina i mene. Najstariji Ibrahim rođen je 1901, a poginuo u saobraćajnoj nesreći 1949. godine. Bio je automehaničar. Kasim je rođen 1903, a poginuo 1942. godine. Bio je stolar, Mahmut, po zanimanju obučar, rođen je 1904, a poginuo je 1974. godine. Ragib, trgovački pomoćnik, rođen 1906, a umro 1956-57. godine. Ja sam rođena 1918. godine. Završila sam osnovnu i dvije godine stručne škole za krojače. Zanat sam izučavala kod Habije Bećirbašića zajedno sa Rahmijom Kadenićem. Otac mi je bio hodža, umro je 1936. godine u 62. godini, a majka 1955-56. u sedamdesetoj godini života.

Bila sam dijete kad je Kasim počeo da iskuplja, drugove oko sebe. Čitao je mnogo, najviše noću. Radio je u Tvornici duhana. Često je održavao sastanke u kući. Na te sastanke su dolazili: Osman Karabegović, Šefket Maglajlić (skoro svaki dan), Šoša Mažar, Ivica Mažar, Idriz Maslo, Leda Karabegović, Muhamed Kazaz, Nikica Pavlić, Veljko Djordjević, Miron Mandrović i dr.

Ja sam im držala stražu na tim sastancima. Kasim bi mi rekao da vezem ručni rad i da ako se neko pojavi prvo obavijestim majku. Sastanke su održavali u njegovoj sobi na spratu. Donosili su mašinu i nešto kucali. Imali smo dogovorenu pjesmu koju ću zapjevati ako se neko pojavi, dok oni održavaju sastanak, jer je često dolazila policija i vršila premetačinu u kući, ali nisu uspjeli nikad ništa da nadju.

Kasim i ja smo ponekad šetali zajedno. On me vodio sa sobom u Radnički dom, pjevala sam u horu "Pelagića", bila sam član ženskog pokreta (sastanke smo održavali u Narodnom pozorištu). U sve to on me uključivao.

A. h. v. Bos. krajine B. Luka

ABK 209-118-5/168

Jednom kad smo šetali pored Vrbasa mi je rekao: "Daću ti da pročitaš jedan materijal kroz koji ćeš shvatiti šta je Partija, a kad to shvatiš i sama postati komunista". Koliko se još sjećam prije rata je bio tri puta duže hapšen, a češće po nekoliko dana poslije priredbi koje je organizovao kao predsjednik "Pelagića". Dva puta je bio u banja-lučkom zatvoru, a treći put u logoru Ivanjica.

Drugi put je bio hapšen 1936. godine. Tri mjeseca je proveo u Istražnom zatvoru u policiji, a onda je prebačen u Crnu kuću. Prilikom tog prebacivanja smo brat i ja išli da ga vidimo. Kad sam došla kući rekla sam majci, jer ona nije išla s nama, kako se Kasim u zatvoru popravio. Medjutim sad znam da je bio toliko izubijan da mu se oči nisu vidjele od oteklina. Tukli su ga agenti specijalne policije koji su došli iz Zagreba. Iz Crne kuće je sproveden na sudjenje u Beograd u Adu Ciganliju.

S njim su u Beogradu pred Sudom za zaštitu države sudjeni: Veljko Djordjević, Nikica Pavlić, Edhem Leda Karabegović, Idriz Maslo, Ivica Tukerić, Jakob Šmit. Sudjenje je bilo u martu 1937. godine. Tada je majka platila advokata da ga brani. Bio je oslobođen. Kad je izašao iz zatvora rekao je majci: "Majko vidiš više nemam ni jednog zuba, sve su mi izbili". Bio je otekao i modar od batina. Majka mu je rekla: "Pa prodji se sine više toga. Koliko si već puta hapšen i proganjan." Kasim joj je tada, dobro se sjećam, ovako odgovorio: "Majko ne mogu. Sada sam veći komunista nego što sam bio. Moramo se boriti protiv bandita. Mnogi od nas će životom platiti slobodu generacijama koje dolaze".

U logoru Ivanjica s njim su bili: Idriz Maslo, Muhamed Kazaz, Šefket Maglajlić, Usman Karabegović, Nikica Pavlić, Veljko Djordjević i čini mi se Šoša Mažar. Kasim je u "Pelagiću" uvijek bio vodja puta, organizator programa, a prije programa je redovno držao revolucionarne govore. I zbog toga je bio često hapšen i zatvaran po nekoliko dana.

Oženio se 1937. godine kao ozbiljniji momak. (U godinu nisam baš sasvim sigurna). Žena mu je bila takodje

revolucionarna. Kasim je odmah 1941. godine otišao u partizane. Pred odlazak je kod mene spavao 8 noći zajedno sa Habijom Bećirbašićem. Ja sam tada živjela u kući koju mi je poklonio otac a nalazila se u zajedničkoj bašti. Tih dana nije išao na posao. Dobio je nekakvo lažno bolovanje. Deveti dan je odlučio da ode u Tvornicu. Isti dan su u Tvornicu došle ustaše da ga traže. Drugovi su ga na vrijeme obavijestili i on je kroz prozor pobjegao. Kasim i Habija su zajedno krenuli u partizane. Dva dana su bili u Ćorkovcu kod Edhema Jusufagića, a kad su dobili vezu otišli su u šumu. Nakon izvjesnog vremena Kasim je dolazio u Gornji Šeher kod Danijala Dalke Halimića, po neki materijal, koji su u radnji Habije Bećirbašića pripremali Nikolina Bećirbašić, moj muž i dr. Materijal su u Šeher poslali po Avdi Bećirbašiću. Kad se Avdo vratio rekao mi je da me Kasim pozdravio, a njega kaže plesnuo po remenu i rekao mu: "Sine budi hrabar kao i tvoj tata".

Neposredno poslije Kasimovog odlaska u partizane ustaše i policija su počeli da traže njegovu ženu Ševalu Hadžić. Ona se 10-15 dana skrivala po komšiluku, hodala u zaru, a kad je dobila vezu i sama otišla u partizane. Od kuće je otišla u pravcu Rebrovca. Tada je bila u drugom stanju. Kod kuće je već bila ostavila jedno dijete, kćerku, a drugo, sina, je rodila u partizanima.

U Skender Vakufu ga je ostavila kod jedne seljanke. Dala joj je kravu i zamolila je da pripazi na dijete dok se ona ne vrati. Ševala se nikad nije vratila. Ubijena je u logoru Jasenovac. Moj brat Ibrahim ju je vidio kad su je ustaše 1943. godine sprovodile u Jasenovac, bosu i u pocijepanim haljinama. Jedno drugo su prepoznali, ali to nisu smjeli pokazati pred neprijateljem.

Moj muž je od 1942. godine bio kurir za Kozaru. Saradjivao je sa Munibom Ćerimićem, Ćaimom Ibrahimbegovićem, Suljom Mandjakom. Materijal su mu donosili kući, a on ga je

A. n. / Bos. krajine B. Luka

ABK 309-MG-5/168

na Kozaru nosiše ispod sica na biciklu. Pošto je radio u Gradskom odboru izdavao je partizanima lažne radničke knjižice sa lažnim imenima. Prilikom nošenja materijala je kupovao robu i nosio sa sobom pa ako bi se pojavile us-taše pravio se da šverca robom. Materijali su se često spremali kod Nikoline u Habijinoj radnji, Tu su se is-kupljale najistaknutije ličnosti revolucije. Djuro Pucar je bio čest gost. Noćivao je u radnji za pultom.

Iz naše kuće su u partizane otišli Munib Čerimić i njegova žena.

Banja Luka,
25. 2. 1976. godine

Zumra Bećirbašić

*Bećirbašić
Zumra*

A. n. i. Doc. krajine B. Luka

ABK 209-MG-V/168

11

12

13